

ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA SZKODY ŁOWIECKIE

Bartosz Rakoczy

MONOGRAFIE

Wolters Kluwer

ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA SZKODY ŁOWIECKIE

Bartosz Rakoczy

MONOGRAFIE

Zamów książkę w księgarni internetowej

proinfo.pl
księgarnia internetowa

Stan prawny na 1 marca 2016 r.

Recenzent

Prof. dr hab. Wojciech Radecki

Wydawca

Grzegorz Jarecki

Redaktor prowadzący

Małgorzata Jarecka

Opracowanie redakcyjne

Katarzyna Świerk-Bożek

Łamanie

Wolters Kluwer

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przystępujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli musisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

prawolubni

SZANUJMY PRAWO I WŁASNOŚĆ
Więcej na www.legalnakultura.pl
POLSKA IZBA KSIĄŻKI

© Copyright by

Wolters Kluwer SA, 2016

ISBN 978-83-8092-145-0

ISSN 1897-4392

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: ksiazki@wolterskluwer.pl

www.wolterskluwer.pl

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Pamięci Mojego Ojca Chrzestnego

Spis treści

Wykaz skrótów / 9

Wstęp / 11

Rozdział I

Prawnomaterialna problematyka odpowiedzialności za szkody

łowieckie. Zagadnienia ogólne i wprowadzające / 17

1. Pojęcie i rodzaje odpowiedzialności cywilnej / 17
2. Funkcje odpowiedzialności cywilnej / 39
3. Pojęcie szkód łowieckich / 43
4. Konstytucyjne podstawy odpowiedzialności cywilnej za szkody łowieckie / 62
5. Podsumowanie / 69

Rozdział II

Podmiotowy i przedmiotowy zakres odpowiedzialności za szkody

łowieckie / 73

1. Podmioty odpowiedzialne za szkody łowieckie i podmioty poszkodowane / 73
2. Szkody w uprawach rolnych / 99
3. Szkody przy wykonywaniu polowania / 113
4. Podsumowanie / 134

Rozdział III

Szacowanie szkód i wypłata odszkodowania / 137

1. Szacowanie szkód / 137
2. Wypłata odszkodowania / 148
3. Podsumowanie / 163

Rozdział IV

Uchylenie obowiązku zapłaty odszkodowania / 166

1. Uwagi ogólne / **166**
2. Uchylenia podmiotowe / **175**
3. Uchylenia przedmiotowe / **197**
4. Podsumowanie / **207**

Rozdział V

**Zagadnienia procesowe postępowań o wynagradzanie szkód
łowieckich / 210**

1. Uwagi ogólne / **210**
2. Ciężar dowodu / **211**
3. Środki dowodowe / **220**
4. Zasądzenie odpowiedniego odszkodowania z tytułu szkód
łowieckich / **231**
5. Postępowanie mediacyjne prowadzone na podstawie
art. 47 ust. 1 pr. łow. / **238**
6. Podsumowanie / **250**

Zakończenie / **253**

Bibliografia / **255**

Wykaz skrótów

Akty prawne

- k.c.** ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 121 z późn. zm.)
- Konstytucja RP** Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
- k.p.a.** ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 r. poz. 23)
- k.p.c.** ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 101 z późn. zm.)
- k.p.k.** ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555 z późn. zm.)
- pr. łow.** ustawa z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 2168 z późn. zm.)
- r.s.p.s.s.** rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2010 r. w sprawie sposobu postępowania przy szacowaniu szkód oraz wypłat odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych (Dz. U. Nr 45, poz. 272)
- u.l.** ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 2100 z późn. zm.)

- u.o.p.** ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 1651 z późn. zm.)
- u.s.g.** ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 1515 z późn. zm.)

Czasopisma, zbiory orzecznictwa

- Biul. SN** Biuletyn Sądu Najwyższego
- NP** Nowe Prawo
- OSA** Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
- OSN** Orzecznictwo Sądu Najwyższego
- OSNC** Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Cywilna
- OSNP** Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych
- OSP** Orzecznictwo Sądów Polskich
- OSPİKA** Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych
- OTK** Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego

Inne

- NSA** Naczelny Sąd Administracyjny
- SA** Sąd Apelacyjny
- SN** Sąd Najwyższy

Wstęp

Od jakiegoś czasu można zaobserwować toczącą się dyskusję na temat szkód łowieckich. Prezentowane są liczne i różnorodne poglądy – od wprowadzenia całkowitego zakazu polowania do naprawiania szkód łowieckich praktycznie z automatu. W toku dyskusji diagnozuje się sprzeczne interesy i podejmuje się próby ich wyważenia oraz rozwiązywania normatywnie poszczególnych konfliktów. Prowadzone dyskusje na temat szkód łowieckich zaowocowały też kilkoma projektami zmian ustawy z dnia 13 października 1995 r. – Prawo łowieckie¹. Ustawodawca został też zainspirowany ważnymi wyrokami Trybunału Konstytucyjnego, o których będzie mowa bliżej w monografii.

Niezależnie od atmosfery panującej wokół problematyki szkód łowieckich zagadnienie ich naprawy, a szerzej odpowiedzialności za szkody łowieckie, ma doniosłe znaczenie społeczne. Z jednej bowiem strony szkody łowieckie są konsekwencją objęcia ochroną zwierząt, z drugiej zaś dochodzi do niekiedy nawet poważnego uszczerbku w określonych dobrach prawem chronionych. Odpowiedzialność za szkody łowieckie ma więc duże znaczenie praktyczne. Nie oznacza to jednak, że z punktu widzenia teoretycznego to zagadnienie naukowe jest nieatrakcyjne i mało interesujące. Należałoby sformułować wręcz odwrotną ocenę, za czym przemawia, po pierwsze, specyficzna aksjologia odpowiedzialności za szkody łowieckie, a po drugie, rozwiązania normatywne niespotykane w innych sytuacjach wiążących się z odpowiedzialnością odszkodowawczą.

---

¹ Tekst jedn.: Dz. U. z 2015 r. poz. 2168 z późn. zm.

Odpowiedzialność za szkody łowieckie stanowi też pewien wycinek nieco szerszego zagadnienia, jakim jest odpowiedzialność za szkody wyrządzone przez zwierzęta. Jednak odpowiedzialności za szkody łowieckie nie da się bezkrytycznie wpisać w ramy ogólnej odpowiedzialności za szkody wyrządzone przez zwierzęta, gdyż wykazuje bardzo istotne odrębne cechy. Nie świadczy to jednak o tym, że dyskusja nad koncepcją odpowiedzialności za szkody wyrządzone przez zwierzęta nie jest potrzebna.

Wskazane wyżej okoliczności uzasadniają zajęcie się w monograficznym opracowaniu *stricte* problematyką szkód łowieckich. Sama problematyka szkód łowieckich nie jest czymś nowym w nauce prawa. Zagadnienie odpowiedzialności za szkody łowieckie jest analizowane w różnych aspektach, w różnych publikacjach i przy różnego rodzaju okazjach. Niemniej jednak do tej pory tak popularne w doktrynie zagadnienie, jak odpowiedzialność za szkody łowieckie, nie doczekało się kompleksowego, samodzielnego i monograficznego opracowania, choć z całą pewnością na takie ujęcie zasługuje. Również i ta okoliczność przesądza o tym, że podjęcie analizy naukowej problematyki szkód łowieckich jest uzasadnione. Celem tej monografii jest wskazanie na specyficzne cechy tej odpowiedzialności, ze szczególnym zaakcentowaniem różnic w stosunku do ogólnego modelu odpowiedzialności odszkodowawczej przyjętym w systemie prawa polskiego. Odpowiedzialność tę trzeba analizować w odniesieniu do innych regulacji w zakresie odpowiedzialności za szkody wyrządzone przez zwierzęta. Za cel pracy stawiam sobie również analizę aksjologii przyjętych rozwiązań prawnych zarówno w odniesieniu do estetycznego zakresu podmiotowego, jak i w odniesieniu do specyficznego zakresu przedmiotowego.

Problematyka odpowiedzialności za szkody łowieckie z zaakcentowaniem jej specyficznych cech może być ujmowana w różny sposób. Zagadnienie to może być analizowane z uwzględnieniem przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej, za które powszechnie przyjmuje się szkodę, związek przyczynowy, winę i ewentualnie bezprawność czynu. Takie jednak ujęcie, choć metodologicznie poprawne, nie pozwoli na wypuklenie specyficznych cech tej odpowiedzialności.

Systematykę monografii można również opierać na innym tradycyjnym ujęciu podmiotowo-przedmiotowym. O ile w przypadku zagadnień podmio-

towych rzeczywiście taki podział pozwoliłby na wyeksponowanie specyficznych cech odpowiedzialności za szkody łowieckie, o tyle aspekt przedmiotowy już nie pozwoliłby na właściwe wyeksponowanie owych specyficznych cech. Odrębności przedmiotowe mają bowiem bardzo zróżnicowany charakter, począwszy od wskazania, w jakich dobrach szkoda została wyrządzona, poprzez wskazanie w ramach jakich sytuacji do tego doszło, kończąc na odrębnych regulacjach przesłanek uchylających odpowiedzialność odszkodowawczą. Konstrukcja pracy musi zatem odwoływać się do takiego ujęcia badanej materii, aby te specyficzne cechy jak najlepiej uchwycić. Stąd też w rozdziale I zostaną przedstawione zagadnienia ogólne, koncentrujące się przede wszystkim na osadzeniu odpowiedzialności za szkody łowieckie w systemie prawnym i wskazaniu, że stanowią one element odpowiedzialności za szkody wyrządzone przez zwierzęta. Z kolei analiza wątków aksjologicznych wymaga odrębnego ujęcia konstytucyjnych podstaw odpowiedzialności za szkody łowieckie. W rozdziale II zostaną omówione łącznie specyficzne cechy podmiotowe i przedmiotowe ze szczególnym uwzględnieniem problematyki poszkodowanego oraz podmiotów odpowiedzialnych z tytułu szkód łowieckich oraz ze wskazaniem cech poszczególnych typów szkód łowieckich. Specyfika szkód łowieckich wymaga osobnej analizy rozbudowanego ujęcia przesłanek uchylających obowiązek zapłaty odszkodowania. Zagadnienie to będzie przedmiotem rozdziału III. Natomiast w rozdziale IV zostanie przedstawiona problematyka szacowania i określania wysokości szkód łowieckich. Dokonywanie tych czynności jest ujęte w określone procedury i są one dokonywane przez określone podmioty. Wreszcie odpowiedzialność za szkody łowieckie wskazuje na pewne odrębności o charakterze procesowym, które dotyczą przede wszystkim specyficznego postępowania mediacyjnego, znaczenia i charakteru prawnego protokołu, oględzin i szacowania szkód, ciężaru dowodu czy dopuszczalności stosowania przepisów o zasądzaniu odpowiedniej sumy. Te z kolei zagadnienia będą omówione w rozdziale V.

Podstawowym źródłem prawa jest ustawa – Prawo łowieckie oraz wydane na podstawie art. 49 pr. łow. rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 8 marca 2010 r. w sprawie sposobu postępowania przy szacowaniu szkód oraz wypłat odszkodowań za szkody w uprawach i płodach rolnych².

---

² Dz. U. Nr 45, poz. 272.

Odpowiedzialność za szkody łowieckie musi być osadzona w szerszych ramach, a zatem istotnym źródłem prawa wykorzystywanym w tej monografii będzie również ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny³ oraz ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego⁴. Ze względu na badania prowadzone również w kierunku konstytucyjnych podstaw odpowiedzialności za szkody za istotne źródło prawa w ramach tej problematyki należy też uznać Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.⁵

Jeśli chodzi o literaturę, będącą odzwierciedleniem stanu badań nad odpowiedzialnością za szkody łowieckie, przede wszystkim trzeba odnotować pięć opracowań o charakterze komentarza do ustawy⁶. Widać więc wyraźnie, że piśmiennictwo zainteresowało się ustawą – Prawo łowieckie bardzo szybko po jej uchwaleniu, a renesans zainteresowania nastąpił ostatnio.

Należy też wspomnieć o opracowaniach natury monograficznej. Problematyka odpowiedzialności za szkody łowieckie była badana w ramach analizy statusu prawnego zwierząt⁷. Pewne uwagi o charakterze ogólnych były również poczynione w ramach opracowania dotyczącego odpowiedzialności na zasadzie słuszności. W nieco starszym piśmiennictwie zajmowano się szkodami łowieckimi w ramach odpowiedzialności za szkody spowodowane przez zwierzęta⁸. Wątki odpowiedzialności za szkody łowieckie poruszane są również fragmentarycznie w komentarzach do kodeksu cywilnego czy też w opracowaniach dotyczących szkody i odpowiedzialności odszkodow-

---

³ Tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 121 z późn. zm.

⁴ Tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 101 z późn. zm.

⁵ Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.

⁶ M.J. Skocka, J. Szczepański, *Prawo łowieckie. Komentarz*, Warszawa 1998; T. Müller, Z. Zwolak, *Prawo łowieckie z komentarzem oraz przepisami wykonawczymi i związkowymi*, Warszawa 1998; B. Rakoczy, R. Stec, A. Woźniak, *Prawo łowieckie. Komentarz*, Warszawa 2014; A. Pązik, M. Słowski, *Prawo łowieckie. Komentarz*, Warszawa 2015; W. Radecki, *Prawo łowieckie. Komentarz*, Warszawa 2014.

⁷ M. Goettel, *Sytuacja zwierzęcia w prawie cywilnym*, Warszawa 2013.

⁸ Por. chociażby A. Szpunar, *Odpowiedzialność za szkody wyrządzone przez zwierzęta i rzeczy*, Warszawa 1985.

wawczej⁹. Odrobinę uwagi należy poświęcić opracowaniom R. Steca. Autor ten jest znanym i uznanym badaczem prawa łowieckiego, a problematykę odpowiedzialności za szkody łowieckie przedstawił w kilku publikacjach. Najnowsze opracowanie, w którym ten wątek jest poruszany, dotyczy uwarunkowań administracyjnoprawnych, cywilnoprawnych i organizacyjnych związanych z uprawianiem łowiectwa i prowadzeniem gospodarki łowieckiej¹⁰. Trzeba też wskazać na monografię, która wprawdzie zajmuje się nieco innymi zagadnieniami, niż odpowiedzialność za szkody łowieckie, niemniej jednak i ten wątek w kontekście polowania porusza¹¹.

Dominującą metodą badawczą jest metoda formalno-dogmatyczna. Opracowanie przede wszystkim koncentruje się na ustalaniu treści poszczególnych przepisów, co promuje tę właśnie metodę badawczą. W pracy będzie też wykorzystywana metoda komparatystyczna, przede wszystkim jeśli chodzi o porównanie regulacji ustawy – Prawo łowieckie ze stosownymi rozwiązaniami w kodeksie cywilnym. Głównym sposobem dokonywania wykładni jest wykładnia językowa. Niemniej jednak ten sposób wykładni jest coraz częściej zawodny, co wzmacnia wykładnię celowościową i funkcjonalną. W przypadku zagadnienia naukowego, jakim jest odpowiedzialność za szkody łowieckie, wykładnia celowościowa odgrywa też rolę ze względu na poszukiwania aksjologiczne, leżące u podstaw regulacji odpowiedzialności za szkody łowieckie. Wykładnia celowościowa jest zawsze wykładnią pytającą o zamiar, który ustawodawca chciał osiągnąć, a za poszczególnymi jego intencjami zawsze stoi określona aksjologia.

W monografii przedstawiono orzecznictwo sądów, przede wszystkim Sądu Najwyższego, ze szczególnym wskazaniem najnowszych tendencji. Zawarto również analizę projektów zmian ustawy – Prawo łowieckie, jak również projektu nowej ustawy dotyczącej wyłącznie szkód łowieckich. Publikacja uwzględnia stan prawny na dzień 1 marca 2016 r.

---

⁹ Jako przykład można wskazać bardzo istotne opracowanie dla badań nad odpowiedzialnością odszkodowawczą W. Warkalło, *Odpowiedzialność odszkodowawcza. Funkcje. Rodzaje. Granice*, Warszawa 1962.

¹⁰ R. Stec, *Uprawianie łowiectwa i prowadzenie gospodarki łowieckiej. Uwarunkowania administracyjnoprawne, cywilnoprawne i organizacyjne*, Warszawa 2012.

¹¹ M. Micińska, *Łowiectwo – aspekt humanitarno-prawny*, Poznań 2014.

Rozdział I

Prawnomaterialna problematyka odpowiedzialności za szkody łożwieckie. Zagadnienia ogólne i wprowadzające

1. Pojęcie i rodzaje odpowiedzialności cywilnej

Pojęcie odpowiedzialności stanowi jedno z istotniejszych zagadnień nie tylko w obrębie prawa cywilnego, ale także innych gałęzi i działów prawa. Można wręcz wskazać, że odpowiedzialność leży w kręgu zainteresowań nie tylko nauk prawnych, ale także innych dyscyplin nauk społecznych. Jednak z analizowanego punktu widzenia znaczenie będzie miało jedynie pojmowanie odpowiedzialności w naukach prawnych.

Pojęcie odpowiedzialności nie jest przypisane tylko jednej gałęzi prawa. Stąd też wynika zainteresowanie odpowiedzialnością nie tylko szczegółowych nauk prawnych, ale także ogólnych nauk prawnych, przede wszystkim teorii prawa. Nic zatem dziwnego, że powszechnie akceptowana definicja pojęcia odpowiedzialności prawnej została wypracowana właśnie w ramach teoretycznych badań prawa. Za taką uchodzi definicja W. Langa, który wskazywał, że odpowiedzialność to „ponoszenie przez dany podmiot przewidzianych prawem negatywnych konsekwencji za zdarzenia lub stany podlegające ujemnej kwalifikacji normatywnej, przypisywane prawnie temu podmiotowi w określonym porządku prawnym”¹².

---

¹² W. Lang, *Struktura odpowiedzialności prawnej*, Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, z. 31. Prawo VIII, Toruń 1968, s. 12.

Definicja ta nie odnosi się do konkretnego rodzaju odpowiedzialności. Natomiast W. Lang zwraca uwagę na jej istotne elementy. Autor ten zauważa, że odpowiedzialność wiąże się zawsze z ponoszeniem przez dany podmiot negatywnych konsekwencji. Stanowi ona zatem dolegliwość dla podmiotu, który taką odpowiedzialność ponosi. Owa dolegliwość może być różna, w zależności chociażby od tego, czy w grę wchodzi dolegliwości karnoprawne, cywilnoprawne czy administracyjnoprawne. Te negatywne konsekwencje mogą charakteryzować się różnym stopniem dolegliwości, przy czym oczywiście dolegliwość zależy od samego konkretnego podmiotu, który jej doświadcza. W tym zakresie można już dostrzec różnice między dolegliwościami określonymi w prawie karnym, administracyjnym czy cywilnym. Za najdalej idące należy uznać owe negatywne skutki określone w prawie karnym.

Istotną cechą odpowiedzialności jest nie tylko to, że wiąże się z nią konieczność ponoszenia negatywnych skutków określonych sytuacji, ale również to, że te skutki powinny być opisane w normie prawnej. Dolegliwość, jako konsekwencja odpowiedzialności, może mieć tylko taką postać, jaką nadaje jej prawodawca. W konsekwencji nie może ona mieć postaci dowolnej. Można oczywiście zauważyć różnice w stopniu szczegółowości określania tych negatywnych konsekwencji, w zależności chociażby od gałęzi czy nawet działu prawa. Najbardziej szczegółowo określa się sankcję w prawie karnym, zgodnie zresztą z podstawową zasadą *nulla poena sine lege*.

W. Lang zwraca też uwagę na to, że negatywne skutki mogą być ponoszone przez określony podmiot jedynie wtedy, gdy są konsekwencją stanów i zdarzeń podlegających kwalifikacji normatywnej. O odpowiedzialności można zatem mówić tylko w takiej sytuacji, gdy dana norma prawna uściśla, w jaki sposób jej adresat powinien zachować się w określonej sytuacji. Odpowiedzialności prawnej nie podlegają sytuacje, stany i zdarzenia, które nie są opisywane przez normę prawną. Poszukując zatem przesłanek odpowiedzialności, należy badać, czy jakakolwiek norma prawna opisuje dany stan lub zdarzenie i jaki model zachowania adresata określa.

Nie wystarczy jednak odszukanie normy prawnej opisującej sposób zachowania się danego podmiotu w określonej sytuacji. Ta norma prawna musi też kwalifikować owo zachowanie negatywnie. Musi z niej zatem wynikać,

że ustawodawca albo ocenia negatywnie zachowanie opisane w normie prawnej, albo ocenia negatywnie zachowanie przeciwne temu, które nakazuje w normie prawnej. W każdym jednak przypadku adresat musi mieć jasność co do oczekiwanego przez prawodawcę jego zachowania.

Wreszcie W. Lang podkreśla, że negatywne konsekwencje muszą być przypisywane określonemu podmiotowi według danego systemu prawnego. Musi zatem istnieć jakaś więź, i to prawnie uregulowana, między negatywną konsekwencją, kwalifikacją normatywną zachowania i przypisywaniem tej negatywnej konsekwencji określonemu podmiotowi.

Teoretycznoprawne rozważania W. Langa mają w pełni zastosowanie do odpowiedzialności cywilnej, która jest przedmiotem tego opracowania. Co istotne, doktryna prawa cywilnego ma istotny wkład w rozwój teoretycznych podstaw odpowiedzialności, oczywiście ze szczególnym akcentem odpowiedzialności cywilnej.

Wydaje się, że do koncepcji odpowiedzialności prawnej W. Langa nawiązuje T. Dybowski, który określa odpowiedzialność cywilną jako polegającą na ponoszeniu przez podmiot stosunków cywilnoprawnych ujemnych konsekwencji przewidzianych przez prawo cywilne za fakty ocenione ujemnie z punktu widzenia porządku prawnego i przypisane przez prawo cywilne temu podmiotowi¹³. Widać tu wyraźną recepcję poglądów W. Langa do prawa cywilnego i zaadoptowanie jego definicji odpowiedzialności do prawa cywilnego, zresztą z pełnym powodzeniem.

Natomiast A. Stelmachowski podkreśla, że „Ilekróć powstaje taka sytuacja prawna, w której rodzi się zobowiązanie określonego podmiotu zagrożone sankcją cywilną, mówimy o odpowiedzialności w szerokim tego słowa znaczeniu. Jest to innymi słowy, zobowiązanie ujęte czy »widziane« od strony sankcji na wypadek jego niewykonania. Nie wyklucza to oczywiście innych (węższych, »technicznych«) znaczeń terminu »odpowiedzialność« w zależności od kontekstu, w jakim jest użyty”¹⁴.

---

¹³ T. Dybowski (w:) Z. Radwański (red.), *System prawa cywilnego*, t. III. *Prawo zobowiązań – część ogólna*, cz. 1, Wrocław–Warszawa–Kraków–Gdańsk–Łódź 1981, s. 170.

¹⁴ A. Stelmachowski, *Zarys teorii prawa cywilnego*, Warszawa 1998, s. 209–210.

Bartosz Rakoczy – profesor doktor habilitowany nauk prawnych; kierownik Katedry Prawa Ochrony Środowiska Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, profesor Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy; radca prawny, współnik kancelarii radców prawnych, radca prawny Izby Gospodarczej Wodociągi Polskie; autor wielu publikacji z zakresu prawa ochrony środowiska, prawa cywilnego, prawa kanonicznego.

Książka przedstawia wieloaspektową analizę problematyki odpowiedzialności za szkody łowieckie.

W pracy omówiono m.in. takie zagadnienia jak:

- szacowanie i określanie wysokości szkód łowieckich,
- specyfika szkód łowieckich, w tym przesłanki uchylające obowiązek zapłaty odszkodowania,
- ciężar dowodu oraz środki dowodowe w postępowaniu w sprawie odpowiedzialności za szkody łowieckie,
- specyficzne postępowanie mediacyjne w związku z odpowiedzialnością za szkody łowieckie.

W monografii przedstawiono bogaty wybór orzecznictwa Sądu Najwyższego, ze szczególnym uwzględnieniem najnowszych tendencji. Zaprezentowano także analizę projektów zmian ustawy – Prawo łowieckie, jak również projektu nowej ustawy dotyczącej wyłącznie szkód łowieckich.

Publikacja przeznaczona jest dla adwokatów, radców prawnych, sędziów oraz notariuszy. Zainteresuje osoby związane z jednostkami organizacyjnymi lasów państwowych, koła łowieckie, dzierżawców i zarządców obwodów łowieckich.

„(...) jest to problematyka niezwykle ważna, interesująca nie tylko dzierżawców i zarządców obwodów łowieckich oraz samych myśliwych, lecz także poszkodowanych (głównie rolników). Co więcej, między tymi dwiema grupami występuje zawsze konflikt, skoro zobowiązany do odszkodowania chce płacić możliwie najmniej, a uprawniony do odszkodowania chce otrzymać możliwie najwięcej. Dlatego podjęcie tej problematyki jest atrakcyjne dla potencjalnych czytelników”.

Prof. dr hab. Wojciech Radecki

ZAMÓWIENIA:

INFOLINIA 801 04 45 45, FAX 22 535 80 01

ZAMOWIENIA@WOLTERSKLUPER.PL

WWW.PROFINFO.PL

ISSN 1897-4392
ISBN 978-83-8092-145-0

CENA 129 ZŁ (W TYM 5% VAT)